

Novičar iz slovanskih krajev.

Iz Reke. Rečani se trudijo višji gimnazi napraviti, v kateri namen so podpisali 7500 fl. za vsako leto in zraven tega tudi obljubili potrebno stanišče, muzeum in knjižnico napraviti. Nekterim Lahonom ondi ni bilo po godu, da se po šolah ilirsko uči, zatorej so se pri ministerstvu pritožili, ki je ukazalo, da naj se mu naznani število mladenčev po narodovnosti. Ker je pa šolska mladost s prav malim izjemkom ilirske narodnosti, ministerstvo pritožbe laške stranke ni porajtalo in si je namenilo pravičnim potrebam zadostiti.

Iz Celjovca beremo, da se je gojzdnarsko društvo za Koroško ustanovilo in g. Gašp. Kamptnarja predsednika izvolilo. Kako se veže to z napovedanim gojzdnarskim društvom za vse gorate dežele cesarstva, ne zapopademo.

Iz Celjovca 6. svečana. Po dolgim boleovanji je danes za vodenico umerl visokoučeni g. Jaka Zupan, doktor sv. pisma in bivši učenik sv. pisma star. zak. v Ljubljani, ki je več let že v Celjovcu živel. Slovenšine iskren prijatelj je bil rajni v poprejšnih letih, čigar priča nam je troje prvih zvezkov „Krajnske čbelice“, kjer najdemo mnogo njegovih pesem; veliko let je pa že, kar je o slovenšini popolnoma omolknil. Bog mu daj večin mir in pokoj! — „Slovenska bčela“ je začela ude noviga društva sv. Mohora naznanovati; v dosedanjih listih jih je 30 naznanjenih po redu pristopa; v vsakim listu bojo imena novih pristopnikov, katerih se v velikim številu nadjamo, sledile. Perve knjige, ktere bo društvo sv. Mohora izdalo, so kolikor je dosedaj znano tele: Bogomir (Beatushöhle), prav lepa povest iz nemškega; Povestnica goriške nadškofije; življenje svetnikov večidel poleg Vogelna predstavljeno in pomnoženo; preslavni Gofin, kateri v nobenej hiši pomanjkati ne smé; Dobro rokodelstvo zlata ruda (Meister Jordan) poleg Čokeja itd. Večidel so že za natis pripravljene; nektre se pa ravno predstavljajo. — Cvetje slov. naroda se ravno tiska, in se bo kolikor je mogoče hitro razposlalo. — Drobince za leto 1852 so dokončane.

Na Štajarskim je po nar. novejšim številu 20 mest, 26 predmestij, 96 tergov, 3602 vasi, v vsim skupej 166.988 hiš in 1.006.971 prebivavcov. Število živine znese 566.828.

Iz Ljubljane. Po dolgim prenehanji je bil pretekli teden zbor mestniga odbora, in po novi postavi ne več očit. Važniši reči tega zbora so bile naznanila c. k. deželna poglavarstva, da: 1) nedeljska šola iz naravoslovja in kemije, ki je po smerti g. prof. Kersnika zastala, se po naukazu c. k. ministerstva od 18. okt. 1850 ne more poprej začeti, preden se ne začne realna šola; 2) da se imajo zadeve zavolj realne šole dogotoviti, da se bo prihodnje šolsko leto ta šola začela, in 3) naprava še ene mestne šole z začetnimi klasi se ima poskerbeti. Zbor je sklenil po nasvetu g. župana: naj oddelk, ki ima s šolskimi rečmi opraviti, združen z nekterimi zaupnimi možmi vse te reči poprej prevdari in po tem svoje nasvete odboru v pretres in sklep predloži. — Zastran premoženja, ki se je nabralo za podporo Krajskih invalidov, ki so v vojaški službi obnemogli, je bilo sklenjeno, to reč po deželnih časniki razglasiti in na znanje dati: da naj se tisti invalidi oglasijo, ki mislijo vredni biti iz te milošnje letni milodar prejemati. — Gosp. Ambrož je odboru naznanil, da je za mestno muziko nekiga vodnika iznajdel, ki jo bo na svoje roke prevzel, po izgledu družih mest.

Iz Ljubljane. V saboto dopoldne je umerl v tukajšni bolnišnici za stekljino tisti popotnik Fric, ki ga je volk po naznanilu 5. lista „Novic“ 11. dan pretekliga mesca na cesti med Postojno in Planino hudo na rokah, nogah in po obrazu razmesaril in ki je 3 dni potem v Ljubljansko bolnišnico prišel. Če ravno so mu tukaj berž vse rane (tudi po obrazu) žgali, se je stekljine strup že v kri zasedel; vunder je bil do torca pretekliga tedna zdrav viditi in vesel; v torek (tedaj 24 dni potem ko je popaden bil) se je pervikrat pritožil, da ne more lahko požirati, v petek je še le zdivjal, da so ga mogli privezati; ponoči v petek je rujovil in cvilil in pljuval okoli sebe, kakor po navadi stekel človek; v saboto dopoldne po 9. uri je revež umerl, vkljub vsi skerbni zdravilni pomoči, 29. dan po popadu. Naj bita žalostna prigodba saj tisto staro pomoto pregnala, po kateri ljudje mislijo, da se stekljina le poleti ob hudi vročini prikaže, ker tudi pred nekimi 4 tedni je v Ljubljani nek pès v živinozdravnišnici po stekljini poginil, in poslednjo nedeljo dopoldne je zopet nek pès po ulicah Ljubljanskih mnogo psov popadel in je zavolj tega stekljine sumljiv v živinozdravnišnico prišel, kjer se bo po znamenjih narašajoče bolezni kmalo za gotovo pokazalo: ali je pès po stekljini popadal ali po gonji razdražen in hud. Mestna gosposka je berž ukazala ostro spolnitev o stekljini predpisanih postav, ker v ti nar. nevarniši vsih človeških in živinskih boleznih ni nič zamuditi, in postava ima popolnoma prav, ako v prvim hrupu s sumljivo stekljino ravno tako ravna, kakor z gotovo. Včeraj se tedaj skoraj od nič družiga ni govorilo, kakor od imenovaniga psa; vsak je vedil od njega kaj družiga povedati. Smešno pa je le slišati nektre modrijane, ene, ki naravnost pravijo: stekel je, — druge pa, ki terdijo za vse, da ni, — in nobeden teh ga ni vidil, še manj pa, da bi ga bil v vsim njegovim vedenji opazoval, ker stekljina je spoznana po vsih zdravnikih enatistih boleznih, pri kateri se znamenja večidel zlo spremenjajo in je sila natanjčniga opazovanja v vsim potreba, da se zamore njena gotovost razsoditi; dostikrat se more še le po raztelesenji živine spoznati. Tako se bere v vsih bukvah, katerih je po mnogoverstnih skušnjah o ti bolezni že cele kupe spisanih; nevedni modrijani pa nosijo svojo vsigavedočnost v rokavu. In ker se taki ljudje ne dajo podučiti, je med ljudstvom še na cente krivih misel o ti bolezni, in ena teh je tudi, kakor smo gori omenili in od ktere se vsak dan sliši, da se stekljina le v vročini poleti prikaže in se po hudi žeji ali po vročih jedilih začne. Žalostna prigodba z gori omenjenim volkam, ki je pozimi stekel, v velikim snegu ni žeje terpel, pa tudi z vročimi jedili ni bil pitan, bi imela ljudem enkrat za vselej krive misli vzeti, — pa bo teško kaj, ker take prigodbe se kmalo pozabijo, in puhlo modrijanstvo stopi spet na mesto skušnj.

V Ljubljano iz Dunaja zvemo, da so se naši rojaki krepko starih klasikarjev poprijeli. Eden predstavlja v slovensko Homera, drugi Cezarja de bello civili, tretji Salusta, četerti Cicerona de officiis. Hvale vredna je taka delavnost! Gosp. Terdinaja dodelal obris Krajske zgodovine, kteriga se je namenilo slovensko društvo v Ljubljani na svitlo dati.

Iz Ljubljane. 3. t. m. se je ustanovilo novo zemljoznansko in rudarsko društvo za Krajsko deželo; zbrani udje so enoglasno sklenili, svitl. nadvojvoda Janeza prositi, da bi družbi zavetnik bil; tudi skoraj enoglasno je bil g. baron Alfons Zois družbe vodja izvoljen; odborniki so bili izvoljeni: g. Janez Baumgartner, kupec, g. Mih. Ambrož, magist. svetovavec, g. Loschan, c. k. major, g. žl.

Kleinmayr-ja, bukvočrežec, g. dr. Klun, tajnik kupčijske zbornice in g. Kos, zdravnik, — g. Henrika Freyer, varha Ljublj. muzea so izvolili za družtviniga tajnika. Z veseljem rečemo, da so vse volitve skozi in skozi prav dobre; želimo društvu le prav prav veliko podpornikov udov.

Iz Ljubljane. V sredo na večer so napravili tukajšni g. poštni vradniki gostijo dosedajnemu in novemu vodju, prvemu v slovó in družemu k nastopu. Med gostijo je tudi mnogo slovenskih napitnic in pesem na versto prišlo. Bivši vodja, gospod Hoffmann, ki se bo o kratkem k ministerstvu na Dunaj podal, je bil mož, ki v svojem vradstvu slovenskemu narodu ni nikdar pravice kratil; naj ga toraj spremljajo po vsih potih serčna vošila z gorko zahvalo Slovencev za obilne zasluge, ktere si je pridobil! Nadjamo se pa tudi, da bo novi vodja, gospod Fischer, kterege vse hvali, pravice Slovencev enako častil. — V saboto zvečer smo imeli v gledišu spet enkrat veselje domače glase slišati. Pela je prva pevka naše letošnje nemške pevoigre gospodična Seeburg slovensko pesem „Kje dom je moj?“ in ker je tako dopadla, da ni bilo mirú, dokler ni še enkrat peti začela, je razveselila poslušavce z eno njim nar ljubših pesem, namreč s Potočnikovo „Pridi Gorenc“, ktero je še lepši pela, ker je njenemu glasu bolj primerna od prve. Od noge do glave je bila zalo nališpana Krajnica v národní obleki (gosp. Seeburg je rojena Krajnica v Novim mestu), ki se je Ljubljančanam s temi milimi domačimi pesmami močno prikupila. Razodelo se je pa tisti večer spet vsacimu očitno, da kri ni voda, in da je Ljubljana vunder le mesto na slovenski zemlji.

Novičar iz mnogih krajev.

Kakor so poprej barantači sreberne šestice po višji ceni za Laške dežele nakupovali, tako so sedaj, ko je ta denar iz Laškiga nazaj prišel, hrup zagnali, da bojo šestice na 4 krajc. nazaj postavljene; s to lažjó mislijo nevedne zapeljati in po nižji ceni šestice si nakupiti. Vradni Dunajski časnik je odkril te dni to zvižajo, je odkritoserčno razodel notranjo ceno tega drobiža (120 gold. šestice od leta 1848 ali 140 šestice od leta 1849 je po notranji ceni srebra toliko kot 100 gold. v dvajseticah), ki je tudi v vsih ptujih deželah višji, kakor je njegova notranja vrednost, na ktero se pri kovanji drobiža ne gleda; tako je bilo in bo — pravi Dunajski časnik — brez da bi vlada le na to mislila, ceno ponizati, po kateri je ta drobiž zdaj med ljudstvom. — Tudi tisti, ki imajo za brambovce (Landwehr) k vojakam (soldatam) vzeti biti, se zamorejo po tarifi odkupiti. — Čas vojaške službe je tudi za Dalmatinsko deželo na 8 let odločen. — 5. dan t. m. so obesli na Dunaji eniga Ogra, M. Piringer-ja po imenu, in eniga Galiciana, J. Goslar-ja, ki sta novo prekucijo naklepovala; prvi še le 29 let star je bil poročnik Košuta, drugi 32 let star je pripravljajl vstajo na Austrijskim, Pruskim in Ruskim. — V nekterih deželah, kjer ovsa manjka, je ministerstvo dovolilo vojaške konje s turšico kermi in določilo, da 6 funtov turšice naj se vzame za 10 funtov ovsa, ali iz 1 vagana naj se naredi 12 porcionov. — Tista govorica, da imajo notarji nehati, je prazna. — Cesarska armada ima 281 generalov v službi, 214 ne v službi, 218 polkovnikov (oberstarjev) ne v službi, 4246 štapnih oficirjev in 10.861 višjih oficirjev in 1103 višjih vojaških vradnikov (auditorov, zdravnikov itd.) v vsim skupej 16.860. — Kraljica Angleška je odperla 2.

dan t. m. državni zbor (parlament) z govoram prav mirniga duha; časnikarji pravijo, da bojo pomenki v tem zboru sila važni. — Ko je kraljica Španjolska 2. t. m. po otročji postelji pervikrat v cerkev šla, je bilo njeno življenje v nevarnosti, vunder rana, kamor je hudodelnik bodalce (štilet) zasačil, ni nevarna. — Turški sultan je djal mogočniga ministra velkiga vezirja Rešid Paša-ta iz službe, od kteriga pravijo, da se je ravnal po vodilih bivšiga ministra Palmerstona. — Prof. Stieffel, znani vremena prerok, prerokuje za ta mesec tole vreme: v začetku južno, oblačno, večsih deževno do 5. svečana, po tem snežno in merzleji 6. in 7.; zmerzovalo bo od 7. do 10. bo jasno ali megleno; 11. in 12. spet sneg ali dež; merzlo in jasno od 13. do 15.; viharno in gorkeji z dežjem od 16. do 19.; jasnejši, slana, led od 19. do 21.; oblačno, južno, vetrovno z dežjem ali snegam od 22. do 24.; razjasnilo se bo in gorko od 24. do 27., potem bo merzleji z dežjem ali snegam. Bomo vidili: kako jo bo učeni profesor zadel.

V sadjorejnih zadevah.

Odgovor na opomin.

Ker je bilo v 7. listu „Novic“ rečeno: naj bi se oglašil, kdor ima kaj sadnih drevés na prodaj, dam na znanje: da jez imam kakih 300—400 prav žlahnih in manj žlahnih, večidel z nakladam cepljenih, prav lepe postave, 3, 4 in 5 let starih jabelčnih drevés na prodaj. Cena je, kakor si jih kdo zbêre, od 6 krajc. do 30 krajc.

Pri ti priložnosti pa tudi jez prosim: naj bi, kdor ima kaj žlahniga in rodovitniga drevja, blagovoljno poslal od njega cepičev v pisarnico kmetijske družbe z iménam in z naznanilam rodovitnosti; posebno je na rodovitnost gledati; po takim bi se dalo žlahno sadje po kmetih pomnožiti in pridelk kmetijstva povzdigniti.

Franc Bizjak,

kmet v Dražovniku v Dobrovški fari blizo Ljubljane.

Franc Bizjak, kterimu je kmetijska družba sreberno medaljo zavolj pridne sadjoreje podelila, je tukaj hvalevredne želje razodel po žlahnih cepičih. Že več spomlad zaporedama je stareji gosp. Ferdinand Schmidt v Šiški ponudil mnogo cepičev iz svojiga verta, kjer ima veliko nar žlahnejših plemén jabelk in hrušk; tudi kmetijska družba je ponudila tacih cepičev; nadjamo se, da se bo še kak mož s ponudbo oglašil, kterimu je povzdiga domače sadjoreje pri sercu.

Vred.

Popravik.

V predzadnjim listu »Novic« v sestavku »posebnost tega mesca«, naj se namest »v enim mescu« bere v tem mescu, in namest 1888 naj se bere 1880. Pristavimo temu popravku še tole: Ker je svečan nar krajši mesec od vsih, je to redka posebnost, da ima 5 nedelj, kar se le po preteku 28 let in le o prestopnim letu primeriti more, kadar spet vsi dnevi v tednu na tiste dneve v mescu padejo, kakor pred 28 leti, ker sončni krog 28 let obseže, in kadar ti minejo, se številka sončniga kroga spet od konca šteti začne. Po tem prerajtu je v letu 1824 bil sončni krog 13 in nedeljska čerka DC, kar je letos tudi tako in bo še enkrat v tem stoletji leta 1880, ktero bo 472. prestopno leto po Krist. rojstvu po navadnim številu. Ali drugači bo potem spet po preteku 28 let, ker leto 1900 ne bo prestopno, kar bi po navadnim prerajtu moglo biti, da je vsako 4. leto prestopno, ker se letna številka 1900 ne da brezostanjka s številko 4 deliti; v letu 1908 tedaj svečan ne bo imel 5 nedelj, in se bo še le v letu 1920 — tedaj po preteku 40 let — primerilo, kar bo gotovo malokdo od nas doživel. B—k.